

VIII

meae gratitudinis, necnon filialis affectus testificatio ;
mihique paternam benedictionem, benigne impertiri
digneris.

Paternitatis tuae Reverendissimae
Humillimus ac devotissimus filius in Christo et
Maria.

G. DAVID.

QUAESTIONES PRAEVIAE

DE THEOLOGIA

QUAESTIO I^a

Quid sit Theologia et quotuplex?

1. Resp. ad 1.

1^o *Quoad nominis etymologiam.*

Theologia sic vocatur ex duabus vocibus graecis
Theos et *Logos*. Quia autem *Logos* refertur sive
ad verbum exterius oris, sive ad verbum interius
mentis, hinc est quod theologia etymologice idem
sonat ac sermo de Deo, vel cognitio Dei.

2^o *Quoad nominis significationem.*

Theologia est *cognitio Dei discursiva*.

3^o *Quoad rem.*

Theologia est *cognitio religionis discursiva*.

Dicitur 1^o *cognitio religionis*. Ibi religio sumitur
objective, seu pro complexione veritatum quae ad
vitam moraliter perficiendam directe spectant. Illae
autem veritates vel sunt Deus ipse, vel considerantur
in ordine ad Deum ; et ideo religionis cognitio merito
vocatur theologia,

Dicitur 2^o *cognitio discursiva*. Ea cognitio nuncu-
patur discursiva, quae considerat nexum logicum quo
veritates inter se cohaerent, id est, legitimitatem dis-

curus vi cuius una veritas ab alia infertur. Jam vero veritates religiosae ita inter se cohaerent, et theologia hunc nexum apprehendit; est ergo cognitio discursiva.

Sed aliqua cognitio potest esse discursiva, vel *formaliter*, vel tantum *eminenter ac virtualiter*. Formaliter quidem, ubi mens ex una veritate nota progreditur ad alterius notitiam, ratione nexus logici inter utramque existentis; eminenter ac virtualiter, ubi unico intuitu et veritates et earumdem nexus apprehenduntur.

Theologia, prout existit in viatoribus, est *formaliter* discursiva.

2. Resp. ad 2.

Quadruplex theologia distinguitur:

1° *Theologia naturalis*, seu cognitio discursiva religionis alio modo quam per divinae revelationis lumen, hoc est, solo virium intellectualium, quae naturae insunt, exercitio habita.

2° *Theologia fidei*, seu cognitio discursiva religionis quatenus revelationis lumine innititur, cuius ope veritates religiosae vel immediate in seipsis, vel certe in suis principiis tanquam conclusiones manifestantur.

3° *Theologia visionis*, seu cognitio illa veritatum religiosarum, quae habetur in Beatis ex lumine gloriae; et haec cognitio duplex est: 1° alia *matutina*, qua Beati omnia simul vident in Verbo; 2° alia *vespertina*, qua Beati intuitive in Verbo percipientes veritates nobis formaliter revelatas, ex eis, vi luminis naturalis, conclusiones deducunt. Prior cognitio eminenter tantum est discursiva, posterior formaliter.

4° *Theologia infinitae comprehensionis*, seu ea

cognitio qua Deus, comprehendens suam essentiam tamquam princeps objectum, in ea caetera omnia quaecumque vera sunt, veluti objectum secundarium intelligit. Patet hanc non esse nisi eminenter discursivam, et in illius comparatione, omnem aliam theologiam non nisi analogice eodem nomine vocari.

Theologia de qua in praesenti agitur est *Theologia fidei*. (Vide Franzelin: *de Deo, proleg. Thesis 2^a*).

QUAESTIO II^a

Quae sint Theologiae fidei 1° Objectum materiale?

2° Objectum formale quod? 3° Objectum formale quo?

3. Resp. ad 1. Objectum materiale alicujus cognitionis est illud omne quod ab ea attingitur. Porro theologia fidei, uti jam diximus, attingit omnes veritates religionis revelatae, quae ad tria capita revocari queunt, nempe: 1° factum ipsum religionis revelatae; 2° singula dogmata formaliter, seu in seipsis, revelata; 3° conclusiones ex illis dogmatibus deductas.

Itaque theologia fidei versatur circa religionem revelatam, tum factum ipsum revelationis demonstrando, tum singulas veritates formaliter revelatas stabiliendo et illustrando, tum ex veritatibus formaliter revelatis conclusiones deducendo.

4. Resp. ad 2. Objectum *formale quod* alicujus cognitionis est ratio sub qua attingitur objectum materiale, seu est objectum quod principaliter et ratione sui attingitur, et ratione cuius attinguntur caetera; sic enim varia haec objecta ad unitatem reducuntur. Porro in theologia, illud objectum *formale quod* est Deus. Quaecumque enim tractantur in theologia, vel

sunt Deus ipse, vel dicunt ordinem ad Deum, sive ut proprietates ad essentiam, sive ut effectus ad causam, sive ut media ad finem. Solus itaque Deus ratione sui, id est, quatenus Deus, attingitur a theologia; caetera autem attinguntur ratione illius.

5. Resp. ad 3. Objectum *formale quo* alicujus cognitionis est motivum vi cuius mens veritati cognitae adhaeret. Jam vero illud motivum, in theologia fidei, est discursus applicans veracitatem divinam veritati cui datur assensus theologicus. Theologia enim vel demonstrat factum revelationis, vel ostendit talem veritatem pertinere ad religionem revelatam, vel ex veritate revelata deducit conclusiones. In duobus prioribus casibus, theologia utitur discursu, ut probet talem religionem aut tale dogma ob summam Dei veracitatem admittenda esse; ac proinde religioni aut dogmati cui assentimur applicat immediate et formaliter divinam veracitatem; in tertio casu, ostendit talem conclusionem ideo esse admittendam, quod logice ex principio revelato sequatur; quo discursu applicat etiam divinam veracitatem: probat enim, vel assentiendum esse conclusioni demonstratae, vel negandum esse principium revelatum ex quo fluit, quod esset divinam veracitatem inficiari.

QUAESTIO III^a

Utrum Theologia sit veri nominis scientia?

6. Resp. Veteres quidam, considerantes theologiam prout ex principiis revelatis eruit conclusiones, negabant eam proprie scientiam vocari posse, hac nixi ratione quod careat evidentia intrinseca suorum prin-

cipiorum. At, secundum communem loquendi modum, ad scientiam constituendam haec intrinseca evidentia minime requiritur, sed sufficit complexio cognitionum discursivarum ex principiis certis legitime deductarum, et in unum doctrinae corpus ordinarum. Unde:

Dico: *Theologia est veri nominis scientia, imperfecta tamen quoad statum praesentis vitae.*

Constat 1^a pars:

Illam enim cognitio est veri nominis scientia, quae ex principiis quoquo modo certis deducit conclusiones, et veritates cognitae in unum corpus doctrinae ordinat. Atqui utrumque theologiae competit.

1^o Nititur principiis certis. Sane ea principia quibus utitur ad factum revelationis demonstrandum, non possunt esse certa ex sola Dei revelantis auctoritate, secus adesset circulus vitiosus; sed factum illud eruitur ex hoc principio naturaliter et evidenter cognito: *Illam religio est divina, quae dotibus et signis insignitur a solo Deo procedentibus.* Principia, quorum ope theologia singula dogmata stabilit, duo sunt, nempe: *Doctrina religionis christianae est divinitus revelata.* — *Haec doctrina depromenda est ex Scriptura et Traditione, sub Ecclesiae Romanae infallibili magisterio.* Demum, singula dogmata revelata sunt principia ex quibus theologia multas eruit conclusiones. Jam vero horum principiorum certitudo clare constabit ex dicendis. Ergo theologia habet principia certa ex quibus, ratiocinii ope, certas deducit conclusiones.

2^o Veritates cognitae in unum corpus doctrinae ordinat; sive percipiendo et declarando nexum quo conclusiones ad principia referuntur, sive conclu-

siones et principia ita disponendo, ut in unum systema recte coalescant.

Constat 2^a pars :

Illa enim scientia dicitur imperfecta quae non gaudet evidentia intrinseca objecti. At theologiae objectum non est intrinsece evidens, saltem quatenus assensui theologico subicitur; quia illud objectum vel est veritas per se inevidens; vel, si sit per se evidens, apprehenditur quatenus credibile propter divinam veracitatem tanquam motivum extrinsecum. Unde theologia non erit perfecti nominis scientia nisi in Coelo, quando veritates fidei intuitive a nobis percipientur.

QUAESTIO IV^a

Quomodo Theologia fidei a fide differat?

7. *Resp.* Quadruplex assignatur inter theologiam et fidem differentia. (Vide Franzelin: *de Deo, Proleg. Thesis 3^a.*)

1^a *differentia.* Fides non est cognitio discursiva, sed simplex adhaesio veritatibus formaliter revelatis, propter Dei revelantis veracitatem. Hinc, quamvis supponat legitimum discursum quo veritas revelata cum divina veracitate connexa appareat, hoc tamen discursu tanquam credendi motivo non utitur. Insuper, non curat de ordinandis in unum systema veritatibus revelatis.

2^a *differentia.* Per actum fidei, mens assentitur veritatibus revelatis quibuscumque, ex uno eodemque motivo, scilicet: ob Dei revelantis veracitatem. At motivum assensus theologici, cum consistat in discursu

divinam veracitatem applicante, multiplex esse potest, etiam pro eadem veritate; siquidem theologus multiplici discursu eandem veritatem aliquando demonstrat, puta: ex tali Ecclesiae definitione, ex tali Scripturae textu, ex talibus Patrum testimoniis, etc.

3^a *differentia.* Theologia latius patet quam fides. Fides enim coarctatur ad dogmata formaliter revelata, quae sola credi possunt pure et simpliciter propter divinam veracitatem. Theologia extenditur etiam ad conclusiones ex dogmatibus formaliter revelatis deductas, quia iis assentimur propter motivum theologiae proprium.

4^a *differentia.* Theologia vere christiana fidem supponit tanquam suum fundamentum, et ex fide efflorescit atque evolvitur. Est enim fidei jam susceptae scientifica explicatio, quae sit apta ad caeteros convincendos et erudiendos; tradens, scilicet, motivorum credibilitatis comprehensionem magis ac magis distinctam, meliorem credendorum intellectum, necnon luculentius aperiens mutuam illorum connexionem. Quando autem quis, fide carens, nititur ad eam pervenire per discursum, non fungitur proprie munere theologi, quia haec praevia inquisitio aut eruditio est potius quaedam philosophia praeambula ad theologiam catholicam.

QUAESTIO V^a

Quomodo Theologia se habeat in ordine ad caeteras scientias humanas?

8. *Resp.* Theologia caeteris scientiis comparari potest ratione objecti, finis, certitudinis et subordinationis.

1^o *Ratione objecti.* Theologia caeteris scientiis

maxime praestat. Illa enim scientia caeteras superat ratione objecti, quae, dum aliarum objecta et ipsa attingit, haec sub altiori ratione considerat, et imo complet superaddendo aliud multo excellentius. Atqui talis est theologia.

a) Aliarum scientiarum objecta et ipsa attingit; cum praerequirat multas cognitiones de Deo, homine, et entibus inferioribus; et insuper multas complectatur veritates in se naturales, quae fuerunt formaliter aut virtualiter revelatae.

b) Haec objecta sub altiori ratione considerat, nempe: quatenus divinitus fuerunt revelatae, et fini supernaturali obtinendo inserviunt.

c) Illis superaddit aliud valde excellentius, videlicet: Deum uti per nullas creaturas naturaliter cognosci potest; id est: sive processiones divinas ad intra in SS. Trinitate, sive mirabiles illas processiones ad extra, quibus ens divinum communicatur, in Christo per unionem hypostaticam, et per Christum caeteris hominibus, collatione, scilicet, gratiae et gloriae.

2° *Ratione finis.* Theologia caeteris scientiis praestat. Disserit enim, et quidem sola, de fine supernaturali mediisque illum obtinendi. Unde sola finem humanae vitae vere ultimum intendit, dum caeterae, ex se, non nisi ad finem naturalem conducunt.

3° *Ratione certitudinis.* 1°. Sub aliquo saltem respectu theologia caeteras scientias antecellit, quia:

a) Nititur fide, sensu supra dicto. At assensus fidei a lumine supernaturali et Spiritus Sancti gratia procedens, eo ipso nobilior et firmior quolibet alio efficitur.

b) In illustrandis dogmatibus et conclusionibus eruendis, ita dirigitur per infallibile Ecclesiae magisterium, ut nulla sit theologica quaestio quae praefati Judicis irreformabili sententia solvi non valeat, ubi opus erit. At caeterae scientiae, in quaestionibus ad fidem aut mores non spectantibus, nullum habent iudicem quo eorum controversiae infallibiliter dirimantur, et ideo multo frequentius errandi periculum incurrunt.

2° Utrum vero theologia hoc modo certitudine praestet, quod quilibet assensus theologicus quolibet alio assensu scientifico sit certior? Controvertitur, saltem si spectetur efficacia motivi *quoad se*. Probabiliter videtur affirmandum. Nam certitudo assensus theologici, spectata efficacia motivi *quoad se*, ultimate resolvitur in impossibilitate quod Deus erret aut fallat; dum certitudo assensus scientifici, spectata etiam efficacia motivi *quoad se*, ultimate resolvitur in impossibilitate quod humana ratio erret, ubi fruitor evidentiā. Atqui prior impossibilitas est infinite major posteriore.

Attamen, spectata efficacia motivi *quoad nos*, concedendum est veritates naturales certiores esse: quia, cum ob intrinsecam evidentiā magis intellectui nostro sint proportionatae, hinc fit quod ipsum magis quietent, et ab eo efficacius arceant dubitationem.

4° *Ratione subordinationis.* Theologia caeteris praestit scientiis quae ei subservire debent, ab ea diriguntur, imo et, ubi opus fuerit, corriguntur.

Theologiae subservire debent; quia theologia sola, inter omnes, finem vitae humanae ultimum intendit, cui fini ultimo omnes alii subordinantur. Atqui subor-